

แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
บ้านศรีดอนมูล ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
The Administrative Guidelines for Standard Performance of Baan Sri Don
Moon Child Development Center, Chiang Saen District, Chiang Rai Province

กนกนารถ ศรีกุลนะ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก อาจารย์ ดร.ไพรง รัตนชูวงศ์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.พูนชัย ยาวีราช

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยสถาบัน (Institute Research) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ออกแบบโดยแบ่งเป็นขั้นตอนตามคำถามวิจัยดังนี้โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert ให้สอดคล้องการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนิน 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรมาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และมาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากแหล่งข้อมูล นายองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล นักวิชาการ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 76 คน 2) เพื่อศึกษาเหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 โดยใช้เครื่องมือ คือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) นายองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล นักวิชาการ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 11 คน

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตาม มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับคุณภาพ ดี มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร อยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลาง มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลางมาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลางมาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อยู่ในระดับคุณภาพ ดีและมาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับคุณภาพ ดี เหตุปัจจัยปัจจัยที่เป็นปัจจัยที่สนับสนุนและอุดหนุนคุณภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคือปัจจัยภายในอันได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานการศึกษาระดับปฐมวัย จบการศึกษาปฐมวัย มีการพัฒนาตนเองในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่จำนวนครูผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กมีจำนวนไม่เพียงพอ งบประมาณที่มาสสนับสนุนด้านการศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหลายส่วนแต่งบประมาณยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาคารเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานคุณภาพและมีบริเวณพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมต่อจำนวนนักเรียน สภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นอุปสรรคต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กเรื่องมีเอื้อ/วัสดุอุปกรณ์ สื่อทัศนูปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่ทันสมัยไม่เพียงพอต่อการจัดประสบการณ์ทำให้จัดการเรียนการสอนได้ไม่เต็มศักยภาพ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมชุมชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนอุปกรณ์การศึกษา

แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง (The Deming Cycle) ประกอบด้วยด้านการวางแผน (Plan) ด้านการดำเนินงาน (Do) ด้านการการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล (Check) ด้านการปรับปรุงงาน (Act)

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This institute research aimed to 1) examine the Performance Standard in the administration of the Child Development Center 2) identify the causes and factors affecting the effectiveness of the Child Development Center administration 3) propose the appropriate administrative guidelines for the Child Development Center. Mixed method was used to collect both quantitative and qualitative data. Seventy-six questionnaire, Likert's five-scale rating, were distributed and collected from the Chief Executive of the SAO, Committee of Child Development Center, Chief Administrator of the SAO, academicians, teachers, teacher assistants and parents. Based on the criteria of Office for National Education Standards and Quality Assessment, six performance standards were emphasized in the questionnaire items; 1) Administration 2) Personnel 3) Buildings, environment and safety 4) Academic and supplementary activities 5) Community participation and 6) Promotion of child development networking. Consequently, a Focus group discussion was arranged with

the eleven Key Informants, including; Chief Executive of the SAO, Committee of Child Development Center, Chief Administrator of the SAO, academicians, teachers, teacher assistants and parents.

This study revealed that opinion toward the administration of the Child Development Center, Community participation and Promotion of child development network in were in good level while the standards of Personnel, Buildings, environment and safety as well as Academic and supplementary activities were in medium level.

Considering the circumstance of this result, internal factors were the most crucial influences. Despite the qualification of the personnel who had acquired the Bachelor degree in Early Childhood Education as the fulfillment of their professional development, there is a shortage in their number. There were not enough teachers in the center. In addition, budget allowances from various sources were insufficient for annual management. Furthermore, old buildings, limited space, including the lack of teaching materials and current equipment become the obstacles to the efficient pedagogy. However, regarding the positive point, the participatory administration allowed the parents and its community to support some learning equipment.

To effectively achieve the Performance Standard of the Child Development Center, Deming's PDCA cycle should be employed to Baan Sri Don Moon Child Development Center's administrative procedure: Plan, Do, Check, Act.

Keywords: Administration, Child Development Center

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการพัฒนามากที่สุด จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาต่อเนื่องมาจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ไปจนกระทั่งตลอดการดำรงชีวิตของผู้นั้น ซึ่งในแต่ละช่วงวัยก็มีความสำคัญแตกต่างกันไป โดยเฉพาะวัยเด็กถือเป็นวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นวัยเริ่มต้นของการปูพื้นฐานการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ตลอดจนสติปัญญา ทุก ๆ ด้านที่จะเป็นรากฐานของชีวิตต่อไปในอนาคต หากเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาปลูกฝังในสิ่งที่ดีก็มีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคตด้วยความสำคัญของวัยเด็กดังที่ได้กล่าวมาแล้ว หน่วยงานภาครัฐจึงได้ร่วมกันกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของสถานรับดูแลเด็กเล็กทั้งของราชการและเอกชนเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองว่าบุตรหลานของตนจะได้รับการดูแลอย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ เพราะมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเครื่องมือสำคัญที่คอยช่วยกำกับกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เกิดผลดีต่อผู้รับบริการ นั่นคือเด็กเล็กทั้งหลายที่ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามหลักวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพ อันถือเป็นเป้าหมายหลักของการดำเนินงาน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้เด็กปฐมวัย ได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู การสร้างประสบการณ์ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550) ดังนั้นมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติเกิดขึ้นมาจากเหตุผลที่สืบต่อเนื่องเป็นลำดับหลายประการ ประการแรก คือความตื่นตัวของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กเล็ก และได้จัดตั้งศูนย์เด็กเล็กเพื่อให้การดูแลพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เพราะเห็นความสำคัญของการพัฒนาในช่วงวัยนี้ รวมทั้งความจำเป็นจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมที่พ่อแม่ ครอบครัวไม่มีเวลาอยู่ดูแลให้การพัฒนาเด็กได้อย่างเพียงพอประการที่สอง สภาพสังคมที่แบ่งงานกันทำตามความสามารถ เชี่ยวชาญ ที่ทำให้เชื่อมั่นว่าความรู้ ความชำนาญความเชี่ยวชาญได้ถูกรวบรวมไว้ในที่บางแห่ง บางคนที่ได้รับการศึกษา และพัฒนาความสามารถเฉพาะทางเป็นพิเศษที่ทำให้มีการส่งลูกหลานเข้ารับการดูแลจากศูนย์เด็กเล็กมากยิ่งขึ้น ประการที่สาม หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่ได้จัดตั้งศูนย์เด็กเล็กขึ้นมา มีบทบาท หน้าที่ ความชำนาญต่างกัน ให้ความสำคัญกับเด็กในแง่มุมที่ต่างกัน กำหนดกรอบมาตรฐานการดำเนินการของศูนย์ฯ จากความรู้ ความชำนาญแตกต่างกัน ที่ทำให้เด็กเล็กของไทยในภูมิภาคต่างๆ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมต่างๆ ได้รับการดูแลจากมาตรฐานที่หลากหลาย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2555: 1)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ภายใต้อำเภอปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ว่า การศึกษาปฐมวัยให้จัดในสถานพัฒนาปฐมวัยได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น และในมาตรา 41 ได้บัญญัติว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการในท้องถิ่น เพื่อลดความซ้ำซ้อนในเรื่องการจัดบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก จึงมีการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดหน่วยงานต่าง ๆ มาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่และเจตนารมณ์ของรัฐบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล เป็นสถานศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ภายใต้สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยในพื้นที่หมู่บ้านศรีดอน

มูล บ้านสันมะเค็ด บ้านแม่คำ และบ้านหนองบัวตอง ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย จาก รายงานสภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล พบว่า ด้านการจัดการศึกษามีการบริหารจัดการ ในการจัดการศึกษา และมีความเป็นอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการ มีโอกาสได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพราะเป็นศูนย์ที่มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยและได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา จากผลการรายงานการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี 2556 พบว่า อุปสรรคในการจัดการศึกษาที่สำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านศรีดอนมูล คือ การบริหารจัดการหลายมาตรฐานยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาปฐมวัย ของ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีความต้องการที่จะพัฒนาในหลายด้าน ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กไม่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตช่วยสอน ไม่มีห้องประชุมพิเศษ ที่เป็นเอกเทศ อาคารเรียนมีหน้าต่าง ที่ไม่เหมาะสมต่อการใช้เครื่องปรับอากาศ รั้วกันทิศเหนือติดกับโรงเรียนบ้านศรีดอนมูลต่ำ มีแอ่งน้ำขังที่สนาม เด็กเล่นไม่มีทางระบายน้ำในฤดูฝน ขาดบุคลากรทางภาควิชาการและการบริหาร จากสภาพและปัญหาดัง กล่าว ทำให้ผู้วิจัย ในฐานะผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัย เกี่ยวกับแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก
2. เพื่อศึกษาเหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ด้านความรู้
ทำให้รู้สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและ เหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการบริหารและได้รู้แนวทางในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตาม มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ด้านการนำไปใช้
นำไปเป็นแนวทางในการ กำหนดขอบเขตขององค์กรหรือการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์กร การ ตั้งเป้าหมาย ตลอดจนกำหนดวิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้

ขอบเขตการศึกษา

1. ด้านเนื้อหา

1.1 การบริหารจัดการการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงาน 6
มาตรฐาน

1.1.1 มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.2 มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร

1.1.3 มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

1.1.4 มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

1.1.5 มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

1.1.6 มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.2 เหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารจัดการ

1.2.2 เหตุผลและปัจจัยที่เป็นปัจจัยที่สนับสนุนและอุดหนุนคุณภาพการบริหารจัดการ อันได้แก่
บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) ทรัพยากร (Materials) การบริหารจัดการ (Management)

1.3 แนวทางในการบริหารจัดการ

แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กตามวงจรคุณภาพของเดมมิง (The Deming Cycle) ประกอบด้วยด้านการวางแผน (Plan) ด้านการ
ดำเนินงาน (Do) ด้านการกรรณิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล (Check) ด้านการปรับปรุงงาน (Act)

2. พื้นที่ศึกษา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

3. แหล่งข้อมูล

3.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ ผู้บริหารท้องถิ่น (นายกองค์การบริหารส่วน
ตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล คณะกรรมการศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก นักวิชาการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองนักเรียน

3.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources)

3.2.1 รายงานข้อมูลเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
(Rapid External Assessment) พ.ศ. 2555- 2556

4. ด้านระยะเวลา

4.1 การศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กบ้านศรีดอนมูลที่ย้อนอดีตจะศึกษาข้อมูลตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ.2555-2556 ส่วนสภาพการบริหารที่
เป็นปัจจุบันจะศึกษาข้อมูล ปีการศึกษา พ.ศ.2557

4.2 แนวทางเพื่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูลที่ได้จากการวิจัยนี้จะอยู่ในช่วงของปีการศึกษา พ.ศ.2558-2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยสถาบัน (Institute Research) โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ออกแบบโดยแบ่งเป็นขั้นตอนตามคำถามวิจัยดังนี้โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert ให้สอดคล้องการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยศึกษาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนิน 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรมาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และมาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากแหล่งข้อมูล นายองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล นักวิชาการ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 76 คน 2) เพื่อศึกษาเหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 โดยใช้เครื่องมือคือ ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) นายองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล นักวิชาการ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 11 คน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตาม มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับคุณภาพ ดี (ค่าเฉลี่ย 3.67) มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร อยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ด้านอาคาร สถานที่ อยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.48) ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.41) และด้าน ความปลอดภัย อยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.42) มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.47) มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อยู่ในระดับคุณภาพ ดี(ค่าเฉลี่ย 3.66) และมาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับคุณภาพ ดี (ค่าเฉลี่ย 3.60)

2. เหตุและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล

จากการศึกษาพบว่าเหตุและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตาม มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร (Man) คือ ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ปัจจัยงบประมาณ (Money) งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาจากหลายส่วน แต่งบประมาณยังไม่เพียงพอในการบริหารจัดการและมีความล่าช้าเพราะต้องรออนุญาตเงินต้นสังกัดดำเนินการ ทรัพยากร (Materials) ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ได้รับการสนับสนุนการจัดการศึกษา เช่น ถังน้ำเย็น พัดลมเพดาน ส่วนวัสดุ อุปกรณ์ในสถานศึกษาที่มีอยู่เดิม เกิดชำรุดและสูญหายตามกาลเวลา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูลยังต้องการ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี การเรียนการสอนสมัยใหม่ เพื่อจัดการศึกษา ในด้านการบริหารจัดการ (Management) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล มีการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีการแบ่งงานเป็น 6 งาน ได้แก่ 1) งานราชการและพัฒนาหลักสูตร 2) งานบริหารบุคคล 3) งานธุรการ 4) การเงินและพัสดุ 5) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 6) งานการสร้างเครือข่ายพิจารณาการศึกษา งานสัมพันธ์ชุมชน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานหลายแบบ ด้านการบริหารงบประมาณ มีคำสั่งแต่งตั้งครูผู้ดูแลเด็กเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุครุภัณฑ์ตามระเบียบ มีการเสนอความต้องการขอพัสดุ ครุภัณฑ์จากหน่วยงานต้นสังกัด ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการแบ่งงานออกเป็นหลายกลุ่ม ได้แก่ งานหลักสูตร งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานการวัดผลประเมินผลในการใช้เทคโนโลยี งานส่งเสริมแหล่งเรียนรู้งานนิเทศการศึกษา ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ชุมชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนอุปกรณ์การศึกษา เช่นถังน้ำเย็น พัดลมเพดาน มีบุคคลผู้รู้ในท้องถิ่นให้การส่งเสริมการสอนที่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่น เช่น การสอนทำตุ๊ก ผู้ใหญ่บ้านประกาศเสียงตามสายเพื่อประชาสัมพันธ์ให้เข้ามาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงาน อยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลาง

3. แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ควรดำเนินการ ดังนี้

ด้านการวางแผน (Plan)

การวางแผนโดยเริ่มที่การสร้างตระหนักและความเข้าใจให้แก่บุคลากรคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหาร ผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อให้เห็นความสำคัญความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันดำเนินการบริหารจัดการมาตรฐานการศึกษาซึ่งมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. สำรวจความต้องการของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก และนักเรียน ในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ วิสัยทัศน์ภารกิจหรือเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษา
2. จัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงสิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงงานมาตรฐานการศึกษา ในส่วนที่สำคัญและเกี่ยวข้องบุคคลนั้น ๆ เช่น ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก หน่วยงานต้นสังกัด
3. ประชุมสร้างความเข้าใจ นอกจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดประชุมสร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแล

เด็ก และผู้ปกครองนักเรียนด้วย

4. ศึกษาจากสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบและได้มาตรฐาน ถ้ามีโอกาสอาจให้ผู้ดูแลเด็กหรือคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็ก หรือโรงเรียนที่ดำเนินการบริหารจัดการมาตรฐานการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จหรือมีคุณภาพดีเพื่อนำมาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาในสถานศึกษาของตนเอง

ด้านการดำเนินงาน (Do)

ด้านการดำเนินงานนั้นควรสร้างความมั่นใจว่าผู้รับผิดชอบดำเนินการ ตระหนักถึงวัตถุประสงค์และความจำเป็นของงานอย่างถ่องแท้ โดย

1. ให้ผู้รับผิดชอบรับรู้เนื้อหา และดำเนินการตามแผนที่กำหนด ให้มีการศึกษา และฝึกอบรม เพื่อดำเนินการตามแผนอย่างถูกต้อง
2. จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นตามที่กำหนด และเมื่อต้องการ ทั้งนี้จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ต่าง ๆ ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกองค์ประกอบ ไม่ว่าจะเป็นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัด และการประกันคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษาในการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลตามแนวทางการวัดและประเมินในกระบวนการวัดและประเมินของหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินผลตามมาตรฐานและตัวชี้วัดต่าง ๆ ในการประเมินมาตรฐานในการประกันคุณภาพ สถานศึกษาต้องถือว่าเป็นเรื่องเดียวกัน การดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นลักษณะการบูรณาการ ระหว่างการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา

ด้านการการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล (Check)

การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อได้ศึกษาปัญหา การร่วมกันแก้ไขและพัฒนาภารกิจในส่วนที่ต้องการให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพของมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น ซึ่งแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา และควรดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ ให้มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมการนิเทศ และมีบุคลากรหลายฝ่าย ได้แก่ผู้บริหาร หัวหน้ากองการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก
2. ร่วมกันวางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ และมีการกำหนดแผนงานกิจกรรมการนิเทศ และแนวปฏิบัติที่ชัดเจน
3. ร่วมกันสร้างเครื่องมือการนิเทศและแบบบันทึกการนิเทศที่เหมาะสม และเอื้อต่อการปฏิบัติงานร่วมกัน
4. ร่วมกันดำเนินการนิเทศ ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานมาตรฐานการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษาทำการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผน เพื่อให้สามารถเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น และดำเนินการแก้ไขจนได้กระบวนการหรือวิธีการปฏิบัติงานที่สามารถกำหนดเป็นมาตรฐาน ควรมีการประเมินสองด้านและเป็นอิสระซึ่งกันและกัน

ด้านการปรับปรุงงาน (Act)

ด้านการแก้ไขและการปรับปรุง พบว่า ควรมีการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงานในการดำเนินการตามมาตรฐานทั้ง 6 มาตรฐาน เพื่อเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ หรือเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการจัดการบริหาร ารสถานศึกษาต่อไป

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องแนวทางในการการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านบุคลากร (Man)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล มีบุคลากรที่จบทางการศึกษาระดับปฐมวัย มีความตั้งใจในการทำงานสูงและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาดตนเองในการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูลในการสรรหา การคัดเลือกเข้าทำงาน ปัจจุบันจำนวนครูผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้การปฏิบัติงานในศูนย์ทุกอย่างด้านงานธุรการ งานการเงิน งานบัญชีและพัสดุ รวมถึงงานการจัดประสบการณ์ที่เป็นงานในหน้าที่หลัก ทำให้มีภาระงานมาก ต้องรับความรับผิดชอบงานหลายอย่างการจัดอบรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการสนับสนุนการจัดอบรมสัมมนาแต่หัวข้อการอบรมส่วนใหญ่ เป็นการปฏิบัติงานในหน้าที่พิเศษมากกว่าการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กยังขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับการศึกษาของ กิตติศัพท์ ใจทน (2556) ที่ศึกษาเรื่อง มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งมีผู้ดูแลเด็กเพียงคนเดียว ปฏิบัติงานทุกอย่างภายในศูนย์เด็กเล็ก ทั้งการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก และยังต้องปฏิบัติงานธุรการ การเงิน การจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งานดูแลอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยภายในศูนย์ จึงทำให้การปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กหนักกว่างานอื่น

2. งบประมาณ (Money)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหลายส่วน มีการจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ เงินเดือนบุคลากร ค่าสาธารณูปโภค ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ค่าบำรุงการกุศล/ชุมชน ค่าพัฒนาบุคลากร ค่าใช้จ่ายของห้องสมุด เป็นต้น แต่งบประมาณยังไม่เพียงพอในการบริหารจัดการและมีความล่าช้าเพราะต้องรอหน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับอภิรดี นุ่มมีศรี (2556) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ด้านปัจจัยพื้นฐาน คือ งบประมาณที่มาสนับสนุนด้านการศึกษาไม่เพียงพอ ควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการสำหรับกิจกรรมต่างๆตามแผนปฏิบัติการ เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ปรับปรุงและพัฒนาอาคารเรียนห้องเรียน ปรับปรุงสถานที่ และภูมิทัศน์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สวยงาม

3. ทรัพยากร (Materials)

วัสดุอุปกรณ์ คือปัจจัยสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การดำเนินการเป็นไปตามแผน และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เพราะถ้าขาดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ การจัดการศึกษาจะไม่ไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ผู้บริหารจะต้องมีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ และประหยัด โดยต้องจัดหาให้เพียงพอ ทันต่อความต้องการ และจัดทำในสิ่งที่จำเป็นจริงๆ ซึ่งพบว่า ยังมีอาคารเรียนที่ไม่ได้มาตรฐานผู้ฟังและมีบริเวณพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมต่อจำนวนนักเรียน การส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนจึงขาดประสิทธิภาพ และมีแหล่งพื้นที่บริเวณแหล่งเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีพื้นที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน สภาพแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนจึงเป็นอุปสรรคต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กเครื่องมือ/วัสดุอุปกรณ์ โสตทัศนอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่ทันสมัย ไม่เพียงพอต่อการจัดประสบการณ์ทำให้จัดการเรียนการสอนได้ไม่เต็มศักยภาพ ความสามารถในการบูรณาการ การใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้มีค่อนข้างน้อย สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กส่วนใหญ่เป็นสื่อจำลองไม่ใช่ของจริง วัสดุการศึกษาที่ได้รับการจัดสรรไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ การจัดซื้อวัสดุการศึกษาเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด จึงไม่สามารถนำสื่อ ที่ได้มาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้วัสดุ/อุปกรณ์ด้านคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ หรือเทคโนโลยีต่างๆยังไม่เพียงพอต่อการใช้งานประกอบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และเครื่องเล่นสนามทำด้วยเหล็กไม่ถูกสุขลักษณะซึ่งเกิดอันตรายกับเด็กบ่อยครั้งแต่ยังขาดงบประมาณในการซ่อมแซมหรือจัดสรรใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพัชรี ชุ่มสวัสดิ์ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน โดยผลการศึกษาพบว่าในด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ มีความพร้อมในเรื่องการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้ครูได้ใช้จัดทำสื่อการสอนรวมถึงการจัดซื้อหรือจัดทำอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) ให้กับเด็ก และอุปกรณ์การศึกษา อีกทั้งมีการสรุปผลการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์จัดการเรียนการสอน ส่วนปัญหาที่พบ มีบางส่วนเห็นว่าการจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ยังไม่มีความพร้อมมากกว่าครึ่งเห็นว่าการบริหารส่วนตำบลส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นจัดทำสื่อ วัสดุ สำหรับความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบมีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในเรื่อง การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้ครูได้ใช้จัดทำสื่อการสอนรวมถึงการจัดซื้อหรือจัดทำอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) ให้กับเด็ก และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นจัดทำสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา อีกทั้งมีการสรุปผลการใช้สื่อวัสดุ อุปกรณ์จัดการเรียนการสอน ซึ่งใกล้เคียงกับ ไพฑูริย์ เจริญพันธ์วงศ์ (2527: 6) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการบริหารงานขององค์กรต่าง ๆ รวมทั้งโรงเรียนว่า วัสดุสิ่งของ (Materials) อุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการดำเนินงานการศึกษาซึ่งการบริหารงานมีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรเหล่านี้ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอจึงจะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ เช่นกันกับขวัญจิรา ภูสังข์ จินตนา เลหาวิช และอุไร โชติสุขณะ (2543: 49) ซึ่งกล่าวว่า ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะเด็กปฐมวัย ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ครูจัดให้จะช่วยเสริมให้เด็กเจริญเติบโตอย่างมี

คุณภาพต่อไปในอนาคต

4. การบริหารจัดการ (Management)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล มีการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยมีการแบ่งงานเป็น 6 งาน ได้แก่ 1) งานราชการและพัฒนาหลักสูตร 2) งานบริหารบุคคล 3) งานธุรการ 4) การเงินและพัสดุ 5) งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 6) งานการสร้างเครือข่ายพิจารณาการศึกษา งานสัมพันธ์ชุมชน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานหลายแบบ ด้านการบริหารงบประมาณ มีคำสั่งแต่งตั้งครูผู้ดูแลเด็กเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุครุภัณฑ์ตามระเบียบ มีการเสนอความต้องการขอพัสดุ ครุภัณฑ์จากหน่วยงานต้นสังกัด

ด้านการบริหารงานวิชาการ มีการแบ่งงานออกเป็นหลายกลุ่ม ได้แก่ งานหลักสูตร งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานการวัดผลประเมินผลในการใช้เทคโนโลยี งานส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ งานนิเทศการศึกษา โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล มีแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอนาคต เป็นการวางแผนยุทธศาสตร์ของการจัดการศึกษาเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีแผนการดำเนินการด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูลที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการกำหนดนโยบายการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู/ผู้ดูแลเด็ก วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (หน่วยการเรียนรู้) และปฏิทินการดำเนินงาน มีการกำหนดให้ครู/ผู้ดูแลเด็กทุกคนจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ เน้นให้มีการใช้แผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ สรุปลงผลการจัดกิจกรรมประจำวันและสรุปลงผลการจัดกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ มีการกำหนดระบบการนิเทศ การกำกับ ติดตามประเมินผล การปฏิบัติงานของครู/ผู้ดูแลเด็กอย่างจริงจังต่อเนื่อง และการประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้สมุดประจำตัวและสมุดบันทึกสุขภาพ

ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ชุมชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนอุปกรณ์การศึกษา เช่น ถังน้ำเย็น พัดลมเพดาน มีบุคคลผู้รู้ในท้องถิ่นให้การส่งเสริมการสอนที่สอดคล้องกับปัญหาท้องถิ่น เช่น การสอนทำตุ๊กต ผู้ใหญ่บ้านประกาศเสียงตามสายเพื่อประชาสัมพันธ์ให้เข้ามาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับเบญจพร อัครนิจ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาโดยกล่าวถึงข้อเสนอแนะที่ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก โดยการสร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เหมาะสม รวมถึงการประสานการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการพัฒนาเด็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์และมีการดำเนินงานตามขั้นตอนหรือแผนที่วางไว้ อันเป็นประโยชน์สูงสุดแก่เด็กเล็กในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

ผลการศึกษานี้ นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ทำให้ทราบประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ถึงแม้ผลการศึกษาสภาพจะพบว่าในมาตรฐาน ใน 6 มาตรฐานมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง ก็ต้องมีการพัฒนาการบริการมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นไป เพื่อให้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้สร้างความไว้วางใจให้กับผู้ปกครอง เพื่อรองรับการประเมินจากสำนักรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) โดยสามารถดูแลผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน ที่สูงมากขึ้นไปอีกโดยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล ควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการจัดการศูนย์ โดยการจัดสรรงบประมาณในการอบรมครูประจำศูนย์เกี่ยวกับการดำเนินงานตามมาตรฐาน
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีดอนมูล ควรจัดสรรงบประมาณให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างพอเพียงกับความต้องการในการสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จัดให้มีสื่อและอุปกรณ์ ส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างเพียงพอกับความต้องการ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำผลการวิจัยในแต่ละข้อรายการไปใช้เป็นข้อประเมินตามสภาพและระดับคุณภาพ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ต้องทำการศึกษาการบริหารจัดการในรายมาตรฐานทั้ง 6 มาตรฐาน
3. ควรมีการศึกษาและวิจัยงานให้ครบตามขอบข่ายการบริหารงาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานงบประมาณ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2547). **การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่กฎหมาย กำหนดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของการศึกษาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). **นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี)**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2551). **รายงานสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับประเทศ ประจำปี 2551**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
บ้านศรีดอนมูล ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านศรีดอนมูล. (2556). รายงานข้อมูลเพื่อการประเมินคุณภาพ

ภายนอก (REA) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน

จังหวัดเชียงรายประจำปีการศึกษา 2556. เอกสารอัดสำเนา